

Estils

ÈTICA ALLIBERADA

A *Fe i llibertat* (Herder) Teresa Forcades entrelaça les seves experiències personals amb reflexions sobre l'ètica, la religió i la política.

Mohammed Sammak: “L’extremisme no té futur”

Aquest veterà escriptor i periodista nascut a Beirut és un ferm defensor del diàleg islamocristià

DÍDAC P. LAGARRIGA
BARCELONA

Quan el cos surt d'una malaltia, tot sembla alleugerir-se, com si la quotidianitat fos més real, il·luminada, en cert sentit, a l'abast. El mateix passa quan el cos és social, quan una societat viu moments de treva i de certa regeneració malgrat haver patit una forta malaltia. Quan s'ha desagnat per dins sense arribar a morir. Parlar amb l'escriptor i periodista Mohammad Sammak és escoltar el testimoni optimista, confiat, d'algú que pertany a una societat com la libanesa, un cos greument malalt durant dècades i que, malgrat que les seqüeles i amenaces latents, viu una certa estabilitat. Escoltar a Sammak és escoltar aquest optimisme de quan un es recupera i creu deixar ben enrere el mal que l'ha colpit. No és un somiador, ni tan sols un utòpic. Nascut l'any 1936 a Beirut, es va especialitzar en l'estudi de la ciència, la política i el pensament islàmic i actualment és consultor del Mufti de la República del Líban. També és secretari general del Comitè Cristià-Musulmà pel Diàleg, i el secretari general de la Secretaria Permanent de la Cimerà Espiritual Islàmica, al Líban. És membre de diversos comitès, consells i organismes libanesos i àrabs, com el Consell Presidencial per la Conferència Mundial de Religió per a la Pau, a Nova York, l'Associació de Premsa i el Sindicat d'Escriptors del Líban i la Federació de Periodistes Àrabs. Sammak és també columnista a diversos diaris del món àrab, en especial sobre qüestions relacionades amb el diàleg islamocristià. És autor d'una trentena de llibres en àrab sobre islam, política i diàleg interreligiós. La setmana passada va visitar Barcelona per participar en la taula rodona *Religions monoteistes, pau i convivència*, organitzada pel Club de Roma al Palau Macaya de l'Obra Social La Caixa.

Revelació o interpretació?

Parlar de respecte, pluralitat i convivència en un entorn tan confús i inestable com el Pròxim Orient sembla impossible, però la força (i el somriure) de Sammak ho fan possible i no només en el terreny abstracte de les idees. Per a ell, el Líban, amb la fràgil però existent convivència entre divuit comunitats religioses en un espai tan reduït, ha de

01. Un nen musulmà jugant en una mesquita. ROB STOTHARD / GETTY 02. Mohammed Sammak és el secretari general del Comitè Cristià-Musulmà pel Diàleg. FOTO

ser l'exemple a seguir pels altres països de la regió amenaçats no només per una geopolítica internacional sense escrúpols, una indústria armamentística cada vegada més rica i uns règims polítics on el dèficit democràtic n'és la tònica, sinó també per la greu malaltia interna anomenada fanatisme i que fa trontollar segles de pluralisme. “L’extremisme no té futur –diu rotund–. Però també és una oportunitat perquè la població vegi que així no anem bé, que necessitem mirar l’islam d’una altra manera. Aquests extremistes no només fan un mal ús de l’islam, sinó que el distorsionen i li fan dir coses que l’islam mai ha dit”. I aquí arribem a un dels punts essencials del debat actual dins de qualsevol tradició religiosa, i en especial a l’islam: la manca de saber diferenciar entre revelació i interpretació. “L’Alcorà com a revelació de Déu, per a nosaltres és sagrat, és perma-

Distorsió
“Els extremistes fan un mal ús de l’islam, li fan dir coses que mai ha dit”

ment i té un significat absolut –explica–. Però entendre el text, interpretar-lo, és humà. Quan aquest text sagrat m’arriba i el vull entendre, aquesta comprensió és humana i per tant subjecte al fet que sigui correcta o no. Així doncs, una cosa és el text i l’altra la interpretació, que és humana, no sagrada, que canvia segons les èpoques, els contextos i les persones, i és relativa, no absoluta. A causa de l’analfabetisme religiós que patim, molta gent considera la interpretació del text sagrat de sagrada que el mateix text. Tenim unes interpretacions elaborades durant l’Edat Mitjana o abans que eren perfectes per aquelles èpoques, però en el segle XXI hem de tenir interpretacions compatibles amb els nous descobriments de l’univers”. I continua Sammak recordant la quantitat de vegades que l’Alcorà exhorta a reflexionar, a observar l’entorn, a pensar en nosal-

tres mateixos, i per això la comprensió és oberta al canvi: “Al segle XXI no puc seguir les interpretacions fetes al segle X. No vull dir amb això que fossin equivocades, però el que necessitem avui no és el mateix. Hi havia bons pensadors en aquella època, ara també els necessitem”.

Respectar no és tolerar

Un dels punts claus que actualment són vitals és el respecte per la pluralitat i el dret a la diferència. Per a l’intel·lectual libanès, aquests no són valors moderns, ja que “des del principi l’Alcorà ens mostra que tots hem sigut creats diferents i que aquesta pluralitat és un valor sagrat. Una pluralitat que ens serveix per entendre’ns els uns als altres”.

Puntualitzo, però, que entendre a l’altre no significa canviar-lo perquè sigui com tu, sinó acceptar-lo com és: “Hem de promoure aquesta cultura d’acceptar i respectar les diferències. L’islam ens ensenya a respectar les altres creences que no són les nostres. Pel que fa al cristianisme, al judaisme o a qualsevol altra religió, com a musulmà no les tolero, sinó que hi crec. No és una qüestió de tolerància, sinó d’anar més enllà, de creure-hi”.

Aquest punt és clau per a ell, que veu com la tolerància parteix de la base que l’altre està equivocada i per il·lustrar-ho cita a Nietzsche (“La tolerància és un insult a l’altre”). Sammak diu que la base per la supervivència del Líban, i de tota la regió, és tornar a fer d’aquest principi el valor fonamental: “Crec que som diferents, que tenim concepcions i maneres de viure diferents, però les seves religions són tan legítimes com la meua”. Un principi que és fonamental també en la manca de coacció: “No podem forçar a ningú a creure. «No pot haver-hi cap coacció en qüestions de fe», ens diu l’Alcorà. Un versicle que si ens hi fixem bé, en el seu sentit original en àrab, també ens diu una cosa que va més enllà: utilitzant la coacció no pot haver-hi creença”.

Mohammed Sammak parla convençut del que diu però, sobretot, convençut del valor de parlar, d’escoltar, amb ganes de tornar al seu Beirut natal, un mosaic fràgil i delicat que vol viure amb pau, tot i el dolor i les ànsies sectàries d’alguns.

OPINIÓ

Més Felícia Fuster!

EULÀLIA FANAR

INVESTIGADORA EN TEMES DE GÈNERE I CONFLICTE

Per llegir poesia cal tenir un temps que no és l’habitual. O això sembla quan ho comento amb persones del meu voltant. Quan em conviden a casa d’algú, gairebé sense adonar-me, busco les estanteries amb llibres. Cada vegada em costa més localitzar-les, però quan per fi les trobo, veig que n’hi ha pocs (o cap) de poesia. No vull treure’n conclusions, només ho constato. Quan parlem de llegir poesia, la necessitat d’un temps que no és l’habitual es menciona sovint a la conversa: n’hi ha qui busca la poesia en moments de dolor o malaltia, o d’amor, o quan arriben períodes de vacances i dies llargs sense fer res, potser perquè la poesia és una invitació a viure la interioritat pròpia.

Ara que comença un període on entrem en aquest temps poc habitual anomenat vacances o, si més no, estiu, he pensat que m’agradaria aprofitar l’oportunitat que se’m dona per recomanar un bon endinsament en l’obra poètica d’una

Hi ha qui busca la poesia en moments de dolor, d’amor, o quan arriben períodes de vacances i dies llargs sense fer res

donada excepcional i que admiro molt: Felícia Fuster (1921-2012). Gran coneixedora de l’art oriental, en especial del Japó, Fuster no va començar a publicar fins als 63 anys, i els seus poemes, que també combinava amb una obra plàstica molt suggeridora, reflecteixen aquesta maduresa i sensibilitat per l’essència de la bellesa i l’espiritualitat orientals. Un exemple: “Sé que el meu cant avui no arribarà ni a les òrbites baixes i el món em pesarà. Tant és. Deixeu-me. Deixeu-me el formigueig d’aquest cap ple de festa i les ales dels ponts. Deixeu-me blanca, calç apagada, encesa, poca cosa, no res, amb els peus nus. Sé caminar descalça. I més. I encara sé: només el que s’esborra té importància”.

Us imagineu entrar a les cases i que us rebin els llibres, ben col·locats, de la nostra Felícia? I poder recitar: “Un dia m’he despertat com d’una mort petita, intranscendent. He vist, de sobte, el món”.

GETTY